

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi E.K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
III AUa 897/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 28 lutego 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt III AUa 897/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
 - 2. przyznaje E.K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2500 (dwa tysiące pięćset) złotych za okres od 10 maja 2022 r. do 28 grudnia 2023 r.;**
 - 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
 - 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz E.K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych z ustawowymi odsetkami (art. 98 § 1¹ k.p.c.) za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**
- M.L.**

UZASADNIENIE

Skargą z 28 grudnia 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznana sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, E. K., zastępowana przez pełnomocnika, wniosła o: (1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie III AUa 897/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, (2) zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do podjęcia postępowania, a także innych działań zmierzających do możliwie najszybszego zakończenia postępowania, (3) przyznanie od Skarbu Państw na rzecz skarżącej kwoty 20000 zł oraz (4) zasądzenie od Skarbu Państwa-Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej zwrotu kosztów postępowania skargowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi skarżąca wskazała, że w 2017 r. w niniejszej sprawie zostało złożone odwołanie od decyzji Dyrektora ZER MSWiA z dnia 28 czerwca 2017 r. nr ewid. [...] oraz od decyzji Dyrektora ZER MSWiA z dnia 28 czerwca 2017 r. nr ewid. [...] ustalającej wysokość emerytury oraz renty inwalidzkiej. Ponieważ Organ Emerytalny nie uwzględnił odwołania - sprawa trafiła do Sądu Okręgowego w Warszawie i została zarejestrowana pod sygnaturą: XIII 1U 14655/18. W dniu 21 lutego 2022 r. zapadł wyrok korzystny dla skarżącej. Zarządzeniem z 30 marca 2022 r. w związku z apelacją pozwanego złożoną w dniu 29 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie przekazał sprawę do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Data wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego w Warszawie to 1 kwietnia 2022 r. Sprawa otrzymała sygnaturę III AUa 897/22. Odpowiedź na apelację wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w dniu 10 maja 2022 r. Do dnia wniesienia skargi sprawa nie została rozpoznana merytorycznie. Sąd nie podjął żadnych działań merytorycznych, a sprawa pozostawała bez biegu. Dopiero w dniu 4 października 2023 r. wydano zarządzenie o sporządzeniu kopii płyty CD z aktami osobowymi, a następnie wydruk z tych akt oraz wydano zarządzenie o zwrócenie się do IPN o akta osobowe Odwołującej.

Podniesiono, że brak rozpoznania sprawy przez tak długi okres naraża Skarżącą na poważne konsekwencje, zwłaszcza na tle finansowym. W ocenie Skarżącej w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Postępowanie w tej sprawie trwa zdecydowanie dłużej, niż jest to konieczne do wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia. Sąd wykonywał w praktyce jedynie czynności pozorne, które zresztą mogły być wykonane ponad 1.5 roku temu (zwrócenie się do IPN po akta).

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie w odpowiedzi na skargę z 27 grudnia 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o odrzucenie skargi, ewentualnie o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie

przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Z analizy akt sprawy wynika, że sprawa z odwołania E. K. trafiła do Sądu Okręgowego w Warszawie w dniu 21 czerwca 2018 r. Zarządzeniem z 27 lutego 2019 r. wezwano pozwanego do uzupełnienia braków formalnych odpowiedzi na odwołanie. Następnie postanowieniem z 21 sierpnia 2019 r. zawieszono postępowanie w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. Postanowieniem z 14 maja 2021 r. podjęto zawieszone postępowanie i wyznaczono termin rozprawy. W dniu 21 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał w sprawie o sygn. akt XIII 1U 14655/18 wyrok. Pismem z 24 marca 2022 r. organ rentowy złożył apelację. Zarządzeniem z 30 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie przekazał sprawę do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Data wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego w Warszawie to 1 kwietnia 2022 r. Sprawa otrzymała sygnaturę III AUa 897/22. Tego samego dnia dokonano losowego przydziału sprawy sędziemu referentowi. Zarządzeniem z 5 kwietnia 2022 r. doręczono odpis apelacji pełnomocnikowi odwołującej. Odpowiedź na apelację wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w dniu 10 maja 2022 r. Zarządzeniem z 16 maja 2022 r. skierowano sprawę do spraw oczekujących na rozpoznanie wg kolejności wpływu. Kolejna czynność w sprawie została podjęta w dniu 4 października 2023 r., tj. po upływie 18 miesięcy od wpłynięcia akt do Sądu Apelacyjnego. W dniu 4 stycznia 2024 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęła skarga E. K. reprezentowanej przez pełnomocnika na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Wyrokiem z dnia 9 stycznia Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację w sprawie o sygn. akt III AUa 897/22.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie posiedzenia w celu rozpoznania apelacji organu emerytalnego w analizowanej sprawie został znacznie przekroczony. Sąd Apelacyjny w Warszawie poza doręczeniem skarżącej odpisu apelacji w zasadzie nie podjął żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a które potencjalnie można było podjąć już od wpływu do Sądu Apelacyjnego w Warszawie odpowiedzi na apelację. Skarżąca ponad półtora roku oczekiwała na wyznaczenie posiedzenia apelacyjnego. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa 897/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, a związanej z koniecznością odrzucenia skargi wskazać należy, że wbrew twierdzeniom uczestnika w omawianej sprawie skarga na przewlekłość została złożona przed wydaniem wyroku, a więc nie została złożona „poza tokiem” postępowania. Natomiast odnosząc się do argumentacji mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe

oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności. W przedmiotowej sprawie Sąd Apelacyjny w Warszawie nie podjął żadnej czynności zmierzającej do merytorycznego rozpoznania sprawy przez 17 miesięcy (16 maja 2022 r. – 4 października 2023 r.). Powyższe pozwala stwierdzić, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt III AUa 897/22 doszło do przewlekłości postępowania.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 20000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2500 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ile etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 29 czerwca 2018 r. tj. wpływem do Sądu Okręgowego w Warszawie odwołania skarżącej od decyzji organu emerytalnego, to za każde z pięciu zakończonych lat postępowania na rzecz E. K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie należało zasądzić kwotę 2500 zł.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do przyznania skarżącej pełnej żądanej przez nią kwoty 20000 zł. Sąd Najwyższy w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nieuzasadnione jest wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie odpowiednich zaleceń, w szczególności, że postępowanie w sprawie zostało prawomocnie zakończone.

Z tych też względów, skarga podlegała oddaleniu w pozostałym zakresie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji

postanowienia, oddalając skargę w pozostałym zakresie na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość w punkcie 3.

O kosztach postępowania skargowego w punkcie 4 postanowienia (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w. zw. z art. 99 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[SOP]

M.L.

(r.g.)